

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ปัญหาสิ่งแวดล้อมมักจะเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบันรุนแรงยิ่งกว่าในอดีตและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญประเทศไทยยังถือเป็นประเทศกำลังพัฒนา ยังคงต้องพึ่งพาสภาพอุตสาหกรรมหรือกิจการต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ สิ่งหนึ่งที่เป็นผลตามมาจากกาพึ่งพาสภาพอุตสาหกรรมคือปัญหามลพิษเนื่องจากส่วนใหญ่แล้วการดำเนินการของภาคอุตสาหกรรมมักจะต้องพึ่งพาเชื้อเพลิง พลังงานต่าง ๆ รวมถึงสารเคมีในการดำเนินกิจการเมื่อมีการใช้สารที่เป็นอันตรายสิ่งที่ถูกปล่อยออกมาหลังจากการผ่านกระบวนการแล้วย่อมเป็นสารพิษที่มีผลกระทบต่อบุคคล ทรัพย์สินหรือทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น ๆ การมุ่งเน้นพัฒนาภาคอุตสาหกรรมจนละเลยมาตรการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมักมีผลเสียหายตามมา ในต่างประเทศก็มีตัวอย่างความเสียหายจากการมุ่งเน้นพัฒนาภาคอุตสาหกรรมมากจนไม่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงควรนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาพบว่าโจทก์ในคดีสิ่งแวดล้อมต้องเผชิญกับปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งคือโจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล ไม่ว่าโจทก์จะฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ที่โจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล อีกทั้งยังต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อด้วย เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มาตรานี้กำหนดไว้ หากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ในประเด็นนี้ได้จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งถ้ามีการกระทำละเมิดแต่ไม่เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นแต่เป็นการก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมก็ไม่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดผู้อื่น ดังนั้นการใช้สิทธิตามมาตรา 420 จึงใช้กับบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรง

หากโจทก์ฟ้องคดีตามมาตรา 437 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็น การนำคดีมาฟ้องเรียกค่าเสียหายที่มีสาเหตุมาจากเป็นผู้ครอบครองหรือควบคุมยานพาหนะอัน

เดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลรวมถึงความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินอันตราย แม้มาตราชี้จะนำหลัก
ความรับผิดชอบครัดมาใช้โดยมีผลให้โจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากความจง
ใจหรือประมาทหรือไม่ แต่ยังคงต้องพิสูจน์เพียงว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากทรัพย์สิน
อันตรายหรือยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกลที่อยู่ในความครอบครองของจำเลยแม้ว่า
จำเลยจะให้ความระมัดระวังแล้วก็ตาม

หากโจทก์นำคดีมาฟ้องตามมาตรา 1337 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
จึงเป็นการฟ้องคดีเนื่องจากเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากบุคคลหนึ่งได้ทำการใด ๆ ตามสิทธิ
ของตนแต่การกระทำนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควรแก่เจ้าของ
อสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมาตรา 1337 ไม่มีองค์ประกอบในเรื่องของการกระทำโดยจงใจหรือประมาท
เลินเล่อดังนั้นจึงไม่ต้องพิจารณาว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาท
เลินเล่อ แต่โจทก์ยังต้องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล กล่าวคือโจทก์ต้องพิสูจน์
ว่าการที่โจทก์เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญเกินควร หากไม่
สามารถพิสูจน์ได้โจทก์ย่อมแพ้คดี

หากโจทก์ฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 96 และ มาตรา 97 ซึ่งได้นำหลักความรับผิดชอบครัดมาใช้ทำให้โจทก์
ไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลย จึงเป็นการผ่อนภาระการพิสูจน์ของ
ฝ่ายโจทก์ให้เบาว่าการฟ้องคดีโดยใช้กฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 เนื่องจากการฟ้องคดี
ตามมาตรา 96 และ มาตรา 97 โจทก์มีหน้าที่พิสูจน์เพียงว่ามลพิษหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิด
จากการรั่วไหลหรือแพร่กระจายมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่จำเลยเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง
ตามหลักผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นนำสืบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 โดย
ไม่ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นกระทำโดยจงใจหรือ
ประมาทเลินเล่อหรือไม่ ปัญหาสำคัญก็คือการพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลซึ่ง
การพิสูจน์ประเด็นนี้ในคดีสิ่งแวดล้อมทำได้ยากกว่าคดีละเมิดทั่วไป เช่น หากในบริเวณที่โจทก์
อาศัยมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษอยู่หลายแห่ง โจทก์ย่อมพบกับความ
ยากลำบากกว่าโรงงานใดที่เป็นสาเหตุของความเสียหายที่โจทก์ได้รับ อีกทั้งในบางประเด็นที่สำคัญ
เป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เห็นของอีกฝ่ายหนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียวและฝ่ายที่กล่าวอ้างนั้นไม่สามารถรู้
เห็นได้เลย

ในการพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลนั้นมีทฤษฎีทางกฎหมาย อยู่สองทฤษฎีคือ ทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม ซึ่งทั้งสองทฤษฎีมีความแตกต่างกัน โดยทฤษฎีเงื่อนไขจะพิจารณาว่าหากไม่มีการกระทำละเมิดนั้นแล้ว ผลเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่ หากความเสียหายเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ผู้กระทำละเมิดแต่ละคนมีความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องคำนึงถึงการกระทำของผู้กระทำละเมิดอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น เนื่องจากหากไม่มีการกระทำของผู้กระทำละเมิดคนใดคนหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว ผลเสียหายที่ผู้เสียหาย ได้รับก็จะไม่เกิดขึ้น จึงถือว่าการกระทำของผู้กระทำละเมิดแต่ละคนมีน้ำหนักในการก่อให้เกิด ความเสียหายขึ้นเท่า ๆ กัน ส่วนทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมจะพิจารณาว่าเมื่อมีการกระทำละเมิดและ มีความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว เหตุจากการกระทำนั้นเหมาะสมเพียงพอที่จะทำให้เกิดผลนั้นขึ้น หรือไม่ กรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากเหตุหลายเหตุหนึ่งจะพิจารณาเฉพาะเหตุที่ก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นนั้น เหตุใดที่ความเสียหายนั้นเป็นผลธรรมดาผู้กระทำก็ต้องรับผิดชอบ

หากพิจารณาทฤษฎีเงื่อนไขกรณีที่มีความเสียหายเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หลายแห่งหรือกรณีที่มีการกระทำที่เกิดจากบุคคลมากกว่าหนึ่งคนและไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของบุคคลใดที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือความเสียหายเกิดจากเหตุหลาย เหตุ จะเห็นได้ว่าหากนำทฤษฎีเงื่อนไขมาใช้ในการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล แล้วจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เนื่องจากทฤษฎีเงื่อนไขนี้จะพิจารณาว่าหากไม่มีการกระทำนั้น แล้วความเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่ และหากมีเหตุอื่นใดซึ่งเหตุหนึ่งเป็นหนึ่งในหลาย ๆ เหตุที่ทำให้ เกิดผลขึ้นและถ้าไม่มีการกระทำเหล่านั้นประกอบกันแล้วผลจะไม่เกิดขึ้น จึงถือว่าทุก ๆ เหตุนั้นมี ความสำคัญเท่ากัน ทำให้แหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ที่เป็นผลโดยตรงของความเสียหายไม่ว่าจะเป็น การร่วมกันก่อมลพิษหรือต่างฝ่ายต่างก่อมลพิษแยกต่างหากจากกันย่อมต้องมีความรับผิดชอบ หากแต่ละแหล่งนั้นมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหาย

นอกจากนี้ยังพบปัญหาที่สำคัญอีกประการคือ ปัญหาข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้เห็น ของอีกฝ่ายโดยที่ฝ่ายที่กล่าวอ้างไม่สามารถรู้เห็นในข้อเท็จจริงนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธี พิเคราะห์ความแย้ง มาตรา 84/1 กำหนดให้ฝ่ายที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ๆ มีหน้าที่ต้องนำสืบถึง ข้อเท็จจริงนั้น หากข้อเท็จจริงนั้นอยู่ในความรู้เห็นของอีกฝ่าย ย่อมเกิดความไม่เป็นธรรมให้กับฝ่าย ที่กล่าวอ้าง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในการหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลในคดีสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โจทก์หรือผู้เสียหายย่อมต้องพบกับอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งคือการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากการกระทำหรือเกิดจากมลพิษจากแหล่งใด ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถคุ้มครองโจทก์ได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนขอเสนอแนวความคิดที่จะนำไปใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. นำทฤษฎีเงื่อนโซมาใช้ในการพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลการนำทฤษฎีเงื่อนโซมาใช้จะสามารถได้คำตอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลที่เหมาะสมเนื่องจากการตั้งคำถามที่ว่าหากไม่มีการกระทำนั้นแล้วผลเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่ และแม้ว่าผลเสียหายจะเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ถ้าหากมลพิษจากแหล่งกำเนิดใดเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายแล้ว แหล่งกำเนิดมลพิษนั้นก็ต้องรับผิดชอบเนื่องจากมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ถือเป็นเงื่อนโซที่ทำให้เกิดผลเสียหายขึ้น เช่นในกรณีที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษหลายแห่งที่ได้ปล่อยมลพิษออกสู่ภายนอกพร้อมกันในลักษณะที่แยกออกจากกันและมลพิษจากแต่ละแห่งก็สามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้ หากมีข้อเท็จจริงเช่นนี้แหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ก็ต้องรับผิดชอบสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากมลพิษแต่ละแห่งถือเป็นผลโดยตรงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หากไม่มีมลพิษจากแหล่งกำเนิดเหล่านั้นแล้วความเสียหายก็ไม่เกิดขึ้น หรือในกรณีที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษหลายแห่งได้ก่อมลพิษขึ้นพร้อมกันในลักษณะที่แยกออกจากกัน ซึ่งมลพิษเหล่านี้ส่งผลรวมกับมลพิษจากแหล่งอื่นแล้วก่อให้เกิดความเสียหาย โดยมลพิษแต่ละแห่งหากเกิดขึ้นเพียงแห่งเดียวแล้วผลความเสียหายจะไม่เกิดขึ้น แต่หากมลพิษจากหลาย ๆ แห่งรวมกันแล้วจะสามารถก่อให้เกิดความเสียหาย หากมีข้อเท็จจริงเช่นนี้หากนำทฤษฎีเงื่อนโซมาปรับใช้ย่อมถือว่ามลพิษจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ มีน้ำหนักในการก่อให้เกิดความเสียหายเท่ากัน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นการร่วมกันก่อมลพิษหรือเป็นการก่อมลพิษโดยต่างฝ่ายต่างก่อมลพิษด้วยตนเองต่างหากไม่เกี่ยวข้องกัน เนื่องจากหากไม่มีมลพิษจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้วผลเสียหายย่อมไม่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงควรนำทฤษฎีเงื่อนโซมาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อมที่ความเสียหายเกิดจากมลพิษไม่ว่าจะมีแหล่งกำเนิดมลพิษเพียงแหล่งเดียวหรือหลายแหล่ง ด้วยการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยเพิ่มเติมมาตรา

96/1 โดยบัญญัติว่า "แหล่งกำเนิดมลพิษใดเป็นเงื่อนไขหรือเป็นผลโดยตรงหรือเป็นเหตุหนึ่งในหลายเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น"

ซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรานี้จะมีผลให้พิจารณาว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากมลพิษจากแหล่งกำเนิดใดและเป็นผลโดยตรงที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้วยหรือไม่ โดยพิจารณาว่าหากไม่มีมลพิษแล้วความเสียหายจะเกิดขึ้นหรือไม่ และหากมีเหตุหลายเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว หากเหตุต่าง ๆ เมื่อมารวมกันแล้วสามารถก่อให้เกิดความเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษเหล่านั้นต้องรับผิดชอบเนื่องจากหากไม่มีการปล่อยมลพิษจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้วผลเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งจำเลยที่เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษสามารถพิสูจน์หักล้างได้โดยพิสูจน์ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้มีผลมาจากมลพิษจากแหล่งกำเนิดของตนหรือมลพิษของตนไม่ใช่เงื่อนไขของความเสียหายที่เกิดขึ้น

2. นำหลักข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้เห็นของตนโดยเฉพาะหรือเหตุการณ์ย่อมแจ้งอยู่ในตัว (*Res ipsa loquitur*) มาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อม

หากข้อเท็จจริงโดยอยู่ในความรู้เห็นของอีกฝ่ายแต่เพียงฝ่ายเดียวโดยฝ่ายที่กล่าวอ้างไม่อาจเข้าไปทราบถึงข้อเท็จจริงได้เลยหรือเป็นกรณีที่เครื่องมือเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์อยู่ในความควบคุมของจำเลยแต่ผู้เดียว ก็ควรกำหนดให้ฝ่ายที่ทราบถึงข้อเท็จจริงเหล่านั้นมีหน้าที่ในการนำสืบข้อเท็จจริงดังกล่าว หากกำหนดให้ฝ่ายที่กล่าวอ้างมีหน้าที่นำสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 เหมือนกับคดีทั่วไปย่อมไม่เป็นธรรมกับฝ่ายที่กล่าวอ้าง ดังนั้นจึงควรนำเอาหลักข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้เห็นของตนโดยเฉพาะหรือเหตุการณ์ย่อมแจ้งอยู่ในตัวมาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อมที่มีข้อเท็จจริงดังกล่าวซึ่งมีผลทำให้ภาระการพิสูจน์ในประเด็นข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นแต่เพียงฝ่ายเดียวของฝ่ายใด ฝ่ายนั้นก็มิหน้าที่ในการนำสืบประเด็นนั้น ซึ่งบุคคลที่กล่าวอ้างถึงข้อเท็จจริงนั้นจะต้องพิสูจน์ในเบื้องต้นก่อนดังนี้

1) เหตุการณ์เกิดขึ้นจากตัวแทนหรือเครื่องมือที่อยู่ในความควบคุมของจำเลยหรือเป็นข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายรู้อยู่ฝ่ายเดียว

2) เหตุการณ์ไม่ได้เกิดจากการกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาทของโจทก์หรือโจทก์มีส่วนในความประมาทด้วย

หากโจทก์หรือบุคคลที่กล่าวอ้างได้พิสูจน์ถึงองค์ประกอบเบื้องต้นแล้วภาระการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นก็จะถูกโอนไปยังฝ่ายที่ทราบข้อเท็จจริงนั้น หากฝ่ายที่ทราบข้อเท็จจริงไม่สามารถอธิบายถึงสาเหตุนั้นก็ต้องสันนิษฐานว่าฝ่ายที่ทราบข้อเท็จจริงนั้นเป็นสาเหตุ

ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดภาระการพิสูจน์ในข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรูเห็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้วให้คู่ความฝ่ายนั้นมีหน้าที่พิสูจน์โดยบัญญัติกฎหมายว่า "ประเด็นข้อพิพาทใดหากเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับกระบวนการก่อให้เกิดมลพิษหรือเครื่องมือที่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายใดหรือ โดยศาลเห็นว่าอยู่ในความรูเห็นของคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะแล้วให้คู่ความฝ่ายนั้นมีหน้าที่พิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงนั้น"

3. นำหลักความรับผิดทางเลือก (Alternative Liability) มาใช้กับคดีสิ่งแวดล้อมที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษหลายแห่ง แต่ความเสียหายเกิดขึ้นจากมลพิษจากแหล่งเดียวและไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากมลพิษจากแหล่งใด

โดยปกติแล้วมลพิษที่เกิดขึ้นที่จะเกิดจากมลพิษจากแหล่งกำเนิดหลาย ๆ แห่งรวมกันจนมีผลก่อให้เกิดความเสียหาย ซึ่งแหล่งกำเนิดมลพิษแต่ละแห่งจะไม่ได้ร่วมกันก่อมลพิษแต่เป็นการปล่อยมลพิษที่เป็นการต่างฝ่ายต่างกระทำโจทก์จึงไม่สามารถฟ้องเป็นจำเลยให้รับผิดชอบร่วมกันได้เนื่องจากการจะฟ้องให้จำเลยต้องรับผิดชอบร่วมกันนั้นจะต้องเป็นกรณีที่จำเลยเหล่านั้นมีเจตนาร่วมกันในการกระทำการใด ๆ ที่ก่อความเสียหายให้โจทก์ หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่มีข้อเท็จจริงว่ามีมลพิษที่อาจเป็นสาเหตุของความเสียหายของโจทก์เกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษหลายแห่งในลักษณะที่เป็นการก่อมลพิษแยกออกจากกันแต่เกิดขึ้นพร้อมกัน และโจทก์ไม่สามารถระบุได้ว่าความเสียหายเกิดจากมลพิษจากของแหล่งใด ซึ่งโจทก์ได้รับความเสียหายจากมลพิษจากโรงงานเพียงแห่งเดียวเท่านั้น

การกำหนดให้โจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลตามที่กำหนดในมาตรา 84/1 ทำให้เกิดความยากลำบากต่อโจทก์เนื่องจากโจทก์ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยคนใดเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย หากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ก็อาจเป็นเหตุให้จำเลยหลุดพ้นจากความรับผิด ดังนั้นจึงควรนำหลักความรับผิดทางเลือกมาปรับใช้เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลในคดีที่มีข้อเท็จจริงที่มีการกระทำหลายการกระทำเกิดขึ้นพร้อมกันแต่ไม่ได้ร่วมกันกระทำ แต่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำเดียวและไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำใด ซึ่งมีผลต่อภาระการพิสูจน์กล่าวคือภาระการพิสูจน์จะเปลี่ยนไปยังจำเลยแต่ละคนที่ต้องพิสูจน์ว่าพวกตนไม่ใช่สาเหตุของความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากจำเลยอยู่ในตำแหน่งที่ดีกว่าโจทก์ในการเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าตนบริสุทธิ์ หากจำเลยคนใดไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ใช่สาเหตุของความเสียหาย จำเลยผู้นั้นก็ต้องรับผิดและหากมีจำเลยที่ต้องรับผิดต่อโจทก์หลายรายเนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์แก่ได้ก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน